

РИЗИКИ ТА ПЕРЕВАГИ МЕГАРЕГІОНАЛЬНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ УГОД

Кухарик В.В. – к. е. н., старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин та управління проєктами, ВНУ імені Лесі Українки, м. Луцьк

Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ) та СОТ створили багатосторонню систему торгівлі, яка залишається незмінною з 1995 р. Одним із завдань СОТ є адміністрування та контроль за впровадженням узгоджених правил торгівлі товарами, торгівлі послугами та пов'язаними з торгівлею правами інтелектуальної власності [1].

Проте, неспроможність СОТ завершити Дохійський раунд багатосторонніх торгових переговорів (що триває з 2001 року) змусила прихильників лібералізації торгівлі укладати «мегарегіональні» торгові угоди як альтернативу багатостороннім угодам.

Мегарегіональні торгові угоди (МРТУ) – це глибокі інтеграційні партнерства між країнами або регіонами, де велика частка світової торгівлі та прямих іноземних інвестицій (ПІІ), [2].

В той же час, деякі регіони мають на меті перетворитися на динамічну регіональну спільноту, на зону економічної конкуренції та геополітичного суперництва, створити платформу для глибокої економічної інтеграції, саме тому і підписують всеосяжні угоди про вільну торгівлю тощо. Отже, для розширення торгівлі та активізації процесів міжнародного економічного співробітництва країни підписують МРТУ, що охоплюють положення, які виходять за рамки СОТ. Положення таких угод включають нові ідеї щодо інвестицій, послуг, державних закупівель, праці, інтелектуальної власності, навколишнього середовища, цифрової торгівлі та електронної комерції тощо.

Таким чином, для МРТС характерним є охоплення широкого кола питань, які виходить далеко за рамки існуючих норм і положень СОТ. Завдяки цьому МРТС можуть стати ядром формування нових правил і умов функціонування глобального торговельного середовища [3, с. 42].

Серед дослідників, існують різні погляди щодо економічних наслідків МРТУ, з огляду на те, що такі угоди вже впроваджено у практику. Так, відповідно до економічної теорії можливі два результати:

- перший – діяльність МРТУ буде перешкоджати розвитку багатосторонньої лібералізації;
- другий – навпаки, МРТУ будуть сприяти майбутній багатосторонній лібералізації.

Доказом цього є деякі важливі історичні випадки, коли багатостороння лібералізація слідувала за формуванням регіональних торговельних угод, але в інших випадках такі угоди створювали перешкоди, що призвели до зменшення лібералізації [4, 5].

Так, МРТУ створюють деякі потенційні загрози для багатосторонньої системи.

По-перше, це дискримінаційні угоди, які надають преференції інсайдерам за рахунок сторонніх осіб, що може призвести до економічних викривлень або розбиття світової торгівлі на конкуруючі блоки.

По-друге, багато з цих нових положень вперше залучаються до торгової угоди. Повні наслідки цього політичного рішення – в тому числі для СОТ – досі невідомі [5].

Перевагами ж МРТУ та основними причинами, що спонукають уряди підписувати ці угоди є:

- 1) покращений та / або пільговий доступ до нових ринків; економічні стимули в епоху обмежених бюджетів;
- 2) модернізація та оновлення «старих» угод;
- 3) досягнення домовленостей про більш високі амбітні цілі;
- 4) вирішення нових питань та створення потенційних прецедентів для майбутніх багатосторонніх угод;
- 5) підвищення конкурентоспроможності;
- 6) «продовжувати рух велосипеда вперед», [7].

З огляду на вищезазначене, МРТУ має як позитивні, так і негативні наслідки для системи світової торгівлі. Переваги полягають у тому, що ці угоди дозволять «навести порядок» серед регіональних торговельних. Недоліки виявляються у тому, що вони можуть підірвати управління світовою торгівлею, розмиваючи центричність СОТ як форуму для створення нових правил торгівлі.

Список використаних джерел

1. Official site World Trade Organizatio. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/wto_dg_stat_e.htm.
2. Peter M. Muriithi (2020). Mega-Regional Trade Agreements: Analyzing their Impact on Treaty Policy and Law and their Modes of Dispute Resolution Mechanisms. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3828805
3. Іванов Є. І. Мегарегіональні торговельні угоди: основні положення та потенційний вплив на глобальну торгівлю / Є. І. Іванов // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 17(1). – С. 38-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17%281%29__11.
4. Karacaovali, B. and Lim~ao, N. (2008). The Clash of Liberalizations: Preferential vs. Multilateral Trade Liberalization in the European Union. Journal of International Economics, 74 (2), pp. 299–327. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0022199607001134>.
5. Estevadeordal, A., Freund, C. and Ornelas, E. (2008). Does Regionalism Affect Trade Liberalization toward Non-members? Quarterly Journal of Economics, 123 (4), pp. 1532–1575. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/6936/WPS4751.pdf?sequence=1&isAllowed=yEstevadeordal>.
6. Bown C.P. (2017). Mega- Regional Trade Agreements and the Future of the WTO. Global Policy. 8 (1), pp. 107-112. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/1758-5899.12391>.
7. Susan Schwab and Karan Bhatia (2014). Why Mega-regionals? Mega-regional Trade Agreements. Game-Changers or Costly Distractions for the World Trading System? p. 7. URL: http://www3.weforum.org/docs/GAC/2014/WEF_GAC_TradeFDI_MegaRegionalTradeAgreements_Report_2014.pdf.